

Update: Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

14 marca 2022

Prezydent RP podpisał ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Ustawa weszła w życie z dniem opublikowania w Dzienniku Ustaw (Dz. U. 2022, poz. 583), tj. 12 marca 2022 r. i obowiązuje z mocą wsteczną od 24 lutego 2022 r.

Ustawa określa m. in. szczególne zasady legalizacji pobytu obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Polski. Określone w Ustawie zasady dotyczące obywateli Ukrainy mają także zastosowanie do ich małżonków, nawet jeśli nie posiadają obywatelstwa ukraińskiego, ale przybyli do Polski bezpośrednio z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi.

Ustawa określa dodatkowo szczególne zasady powierzenia pracy obywatelom Ukrainy, przebywającym legalnie na terytorium Polski oraz zasady przedłużania okresów legalnego pobytu obywateli Ukrainy. Precyzuje także kwestie związane z przyznaniem obywatelom Ukrainy świadczeń, regulacje dotyczące kształcenia dzieci i uczniów oraz szczególne zasady podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy przebywających legalnie na terytorium RP.

Anna Gwiazda

Partner,
Szefer Praktyki Prawa Pracy
+48 660 765 903
a.gwiazda@kochanski.pl

Kochański & Partners

METROPOLITAN
Plac Piłsudskiego 1
00-078 Warszawa

+48 22 326 9600
+48 22 326 9601

EQUAL BUSINESS PARK
Wielicka 28B, budynek C
30-552 Kraków

Automatyczna legalizacja pobytu

Pobyt obywatela Ukrainy, który wjechał na terytorium Polski **bezpośrednio** z Ukrainy (czyli przekroczył granicę polsko-ukraińską), w związku z działaniami wojennymi w okresie od 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Polski, uznaje się za legalny przez okres 18 miesięcy licząc od dnia 24 lutego 2022 r.

Na analogicznych zasadach automatycznie uznaje się za legalny pobyt obywatela Ukrainy oraz jego rodziny jeśli jest on posiadaczem Karty Polaka, przy czym w tym przypadku nie obowiązuje warunek wjazdu na terytorium Polski bezpośrednio z Ukrainy, wystarczy, że taka osoba opuściła Ukrainę w okresie od 24 lutego 2022 r., a następnie przybyła legalnie do Polski (bez względu na to, którą granicę przekroczyła) i deklaruje zamiar pozostania w Polsce.

Rejestracja pobytu w Polsce

Pobyt obywatela Ukrainy na terytorium RP podlega rejestracji albo podczas kontroli granicznej przez komendanta placówki Straży Granicznej, albo na podstawie wniosku, który obywatel Ukrainy powinien złożyć w gminie nie później niż 60 dni od dnia wjazdu na terytorium RP. Rejestr obywateli Ukrainy prowadzi Komendant Główny Straży Granicznej.

Obywatele Ukrainy, których pobyt w Polsce uznaje się za legalny na zasadach określonych w Ustawie, powinni wystąpić do urzędu gminy (dowolnego) o nadanie numeru PESEL. Będzie on niezbędny do korzystania ze świadczeń wprowadzonych przez Ustawę.

Prowadzenie działalności gospodarczej

Obywatele Ukrainy, których pobyt w Polsce jest uznawany za legalny na podstawie Ustawy lub ustawy o cudzoziemcach, **mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele polscy**, jednak pod warunkiem uzyskania numeru PESEL.

Legalizacja pracy

Legalizacja zatrudnienia została uproszczona.

Obywatele Ukrainy:

(a) których pobyt jest uznawany za legalny zgodnie z Ustawą (tj. w przypadku wjazdu do Polski po 24 lutego 2022r. Bezpośrednio z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi), **lub**

(b) są obywatelami Ukrainy legalnie przebywającymi w Polsce,

mogą legalnie pracować, jeśli **pracodawca (podmiot powierzający pracę) powiadomi** powiatowy Urząd Pracy właściwy ze względu na siedzibę podmiotu powierzającego wykonywanie pracy **w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy przez cudzoziemca.**

Powiadomienia dokonuje się online przez portal: praca.gov.pl.

Przedłużenie ważności dokumentów

Do 31 grudnia 2022 r. przedłużeniu podlega okres legalnego pobytu na podstawie wizy krajowej oraz okres ważności tej wizy, jeśli ostatni dzień dopuszczalnego pobytu przypadła w okresie od 24 lutego 2022 r. Wiza krajowa, w okresie przedłużenia okresu pobytu oraz okresu ważności, nie uprawnia do przekraczania granicy. Do 31 grudnia 2022 r. ulega również przedłużeniu ważność zezwolenia na pobyt czasowy, jeśli ostatni dzień okresu ważności zezwolenia przypada w okresie od 24 lutego 2022r.

Jeśli ostatni dzień dopuszczalnego okresu pobytu obywatela Ukrainy na terytorium Polski na podstawie:

- wizy Schengen wydanej w Polsce,
- wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen,
- dokumentu pobytowego wydanego przez organ innego państwa obszaru Schengen,
- albo innego dokumentu pobytowego wydanego przez organ tego państwa, uprawniającego do podróży po terytorium innych państw z tego obszaru oraz
- w ramach ruchu bezwizowego,

przypada w okresie od 24 lutego 2022r., a pobyt rozpoczął się przed tym dniem, to jego pobyt uznaje się za legalny przez okres 18 miesięcy.

Zezwolenie na pobyt czasowy

Obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Polski jest lub był uznawany za legalny na podstawie Ustawy, mogą złożyć wniosek o zewolenie na pobyt czasowy, jednorazowo na okres 3 lat, licząc od dnia wydania decyzji.

Wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, obywatel Ukrainy powinien złożyć nie wcześniej niż po upływie 9 miesięcy od dnia wjazdu na terytorium RP, a nie później niż w okresie 18 miesięcy od dnia 24 lutego 2022 r.

Obywatel Ukrainy, któremu zostanie udzielone zezwolenie na pobyt czasowy, **będzie uprawniony do wykonywania pracy** na terytorium RP bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę.

Zwolnienie pomocy humanitarnej z podatku

Zwolniona będzie od podatku dochodowego pomoc humanitarna otrzymana w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. przez podatników będących obywatelami Ukrainy, którzy w tym okresie przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy, na skutek toczących się tam działań wojennych.

Koszt uzyskania przychodu

Jako koszty uzyskania przychodów będą kwalifikowane koszty wytworzenia lub cena nabycia rzeczy lub praw będących przedmiotem darowizn przekazanych w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. na cele związane z przeciwdziałaniem skutkom działań wojennych na terytorium Ukrainy, wymienionym w Ustawie podmiotom, w tym: (i) organizacjom pożytku publicznego, (ii) jednostkom samorządu terytorialnego, (iii) Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, (iv) placówkom medycznym.

Świadczenia pieniężne dla pomagających

Każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, może być przyznane na jego wniosek świadczenie pieniężne nie dłużej niż na okres 60 dni.

Świadczenia dla obywateli Ukrainy

Obywatelom Ukrainy, których pobyt w Polsce jest legalny na zasadach określonych w Ustawie przysługuje prawo do:

- zarejestrowania jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy;
- świadczenia rodzinnego, wychowawczego, „na dobry start”, rodzinnego kapitału opiekuńczego, dofinansowania do opłat w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna;
- świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej;
- jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę w rodzinie, na utrzymanie i bieżące wydatki (wymagane jest posiadanie numeru PESEL);
- bezpłatnej pomocy psychologicznej;
- pomocy żywnościowej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym;
- opieki medycznej (z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej oraz podawania wyspecjalizowanych leków); pomocy osobom niepełnosprawnym;
- zwolnienia z opłat za studia, stypendium socjalnego, kredytu studenckiego;
- możliwości kształcenia dzieci, udziału w zajęciach dydaktycznych.

Wejście w życie

Ustawa weszła w życie z dniem ogłoszenia (tj. 12 marca 2022 r.), z mocą wsteczną od dnia 24 lutego 2022 r.